

Seguretat i medicaments

Jornada Aliança per la seguretat dels pacients
Barcelona 21 de novembre de 2006

Neus Rams

Servei de Planificació Farmacèutica

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Seguretat i medicaments

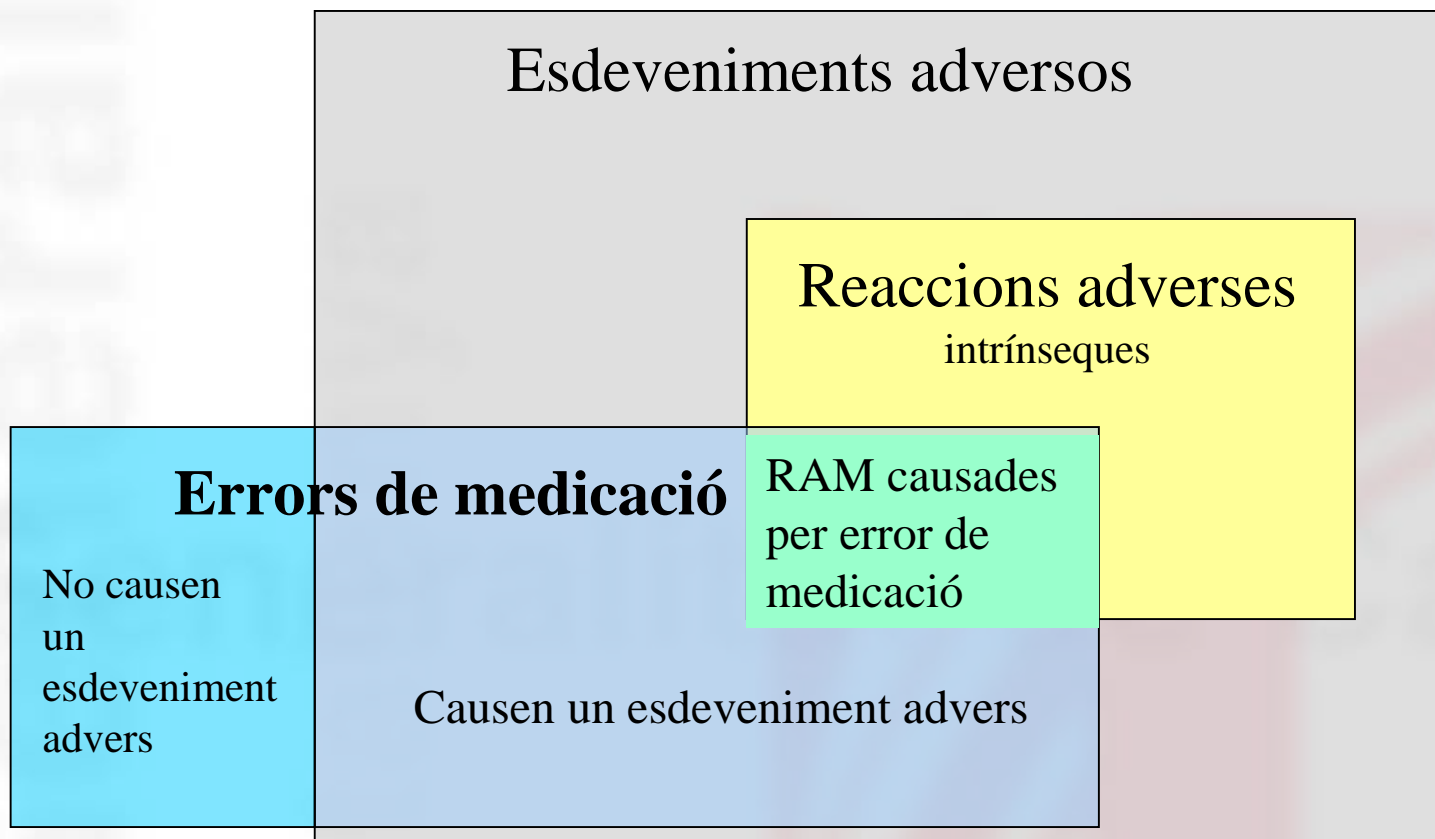
- Seguretat intrínseca vs seguretat en l'ús
- Errors de medicació
- Programa de prevenció
- Estadístiques de notificacions
- Consell Assessor
- Actuacions

Medicaments

- Principal recurs terapèutic
- Ús transversal entre nivells
- Atenció - prescripció
- Necessitat garantir ús correcte
- Procés complex (agents, factors,...)

Seguretat medicaments

- Intrínseca
 - Reaccions adverses
 - No prevenibles
 - Sistema de farmacovigilància
 - Decisions reguladores
 - Targeta groga
- En l'ús
 - Errors de medicació
 - Prevenibles
 - Programa de prevenció
 - Recomanacions de millora
 - Notificació pròpia

Error de medicació

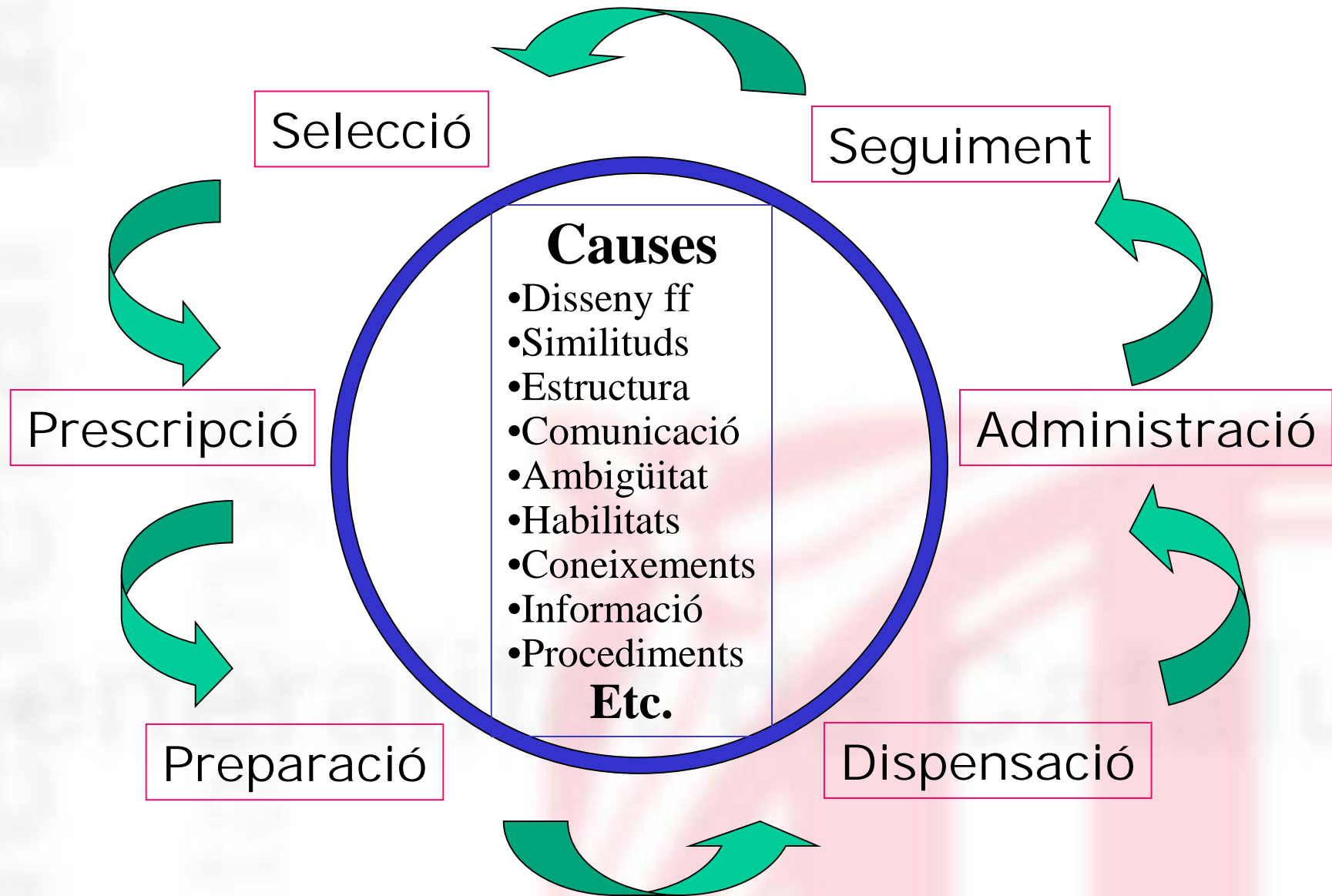
Qualsevol incident prevenible que pot causar dany al pacient o donar lloc a una utilització inapropiada del medicament quan es troba sota control del personal sanitari o del propi pacient.

Errors de medicació

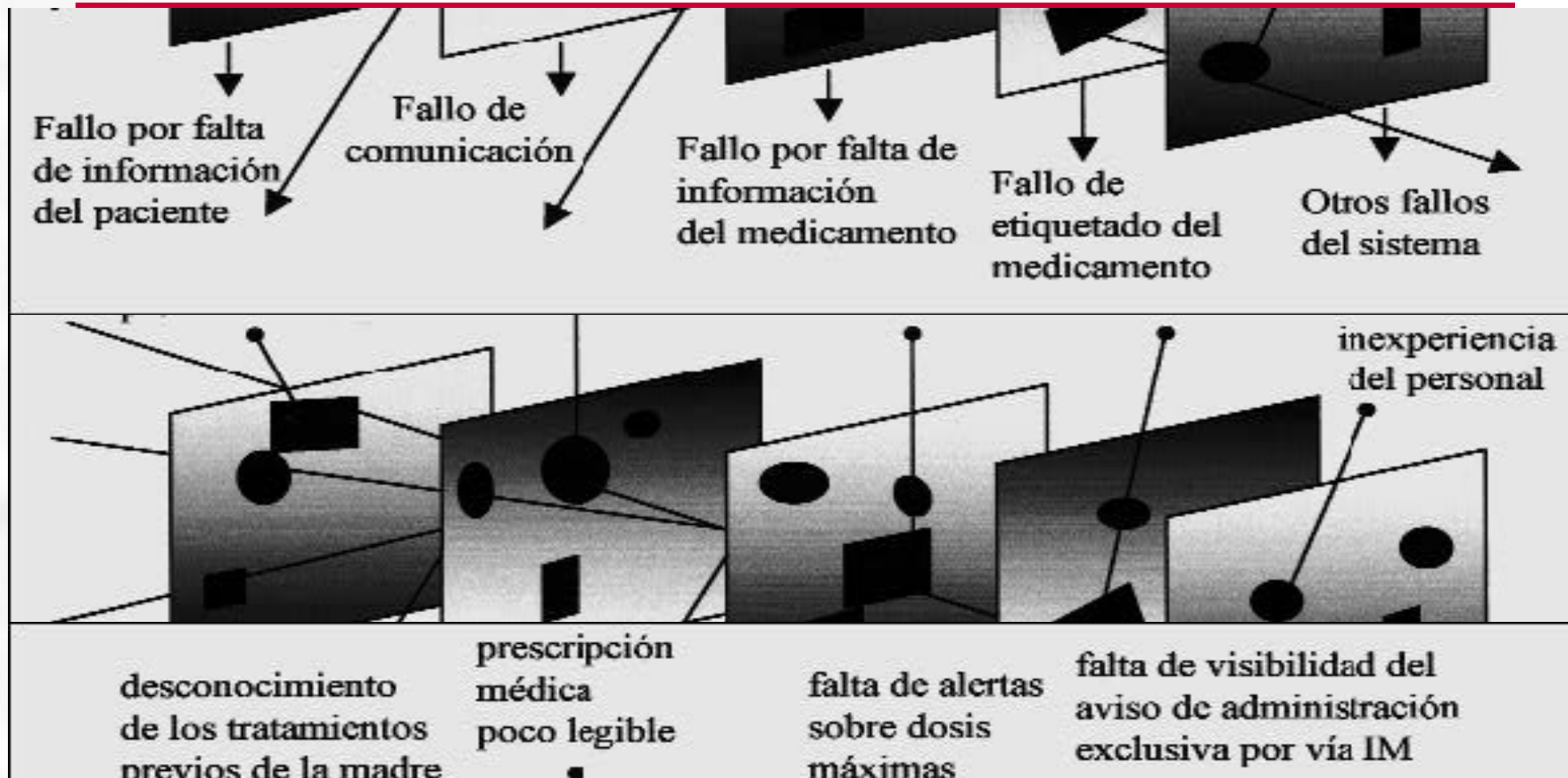
- Importància
 - Conseqüències clíniques
 - Costos elevats
- Causes
 - Multifactorials
 - En qualsevol punt de la cadena
- Prevenció
 - Multidisciplinar i no punitiva

Importància

- Harvard Medical Practice Study (1991)
 - 3,7% pacients ingressats
 - 19,4% per errors de medicació
 - 45% prevenibles
- ADE Prevention Study (1995)
 - 6,5% pacients hospitalitzats
 - 28% per errors de medicació
 - Cost estimat 2,8 milions \$/hosp 700 llits
- Informe IOM (1999) “to err is human”
 - >7.000 morts/any EEUU

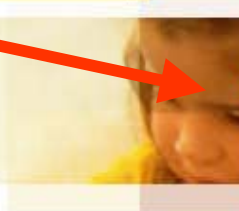
Causes

Programa de prevenció dels errors de medicació a Catalunya

OBJECTIU

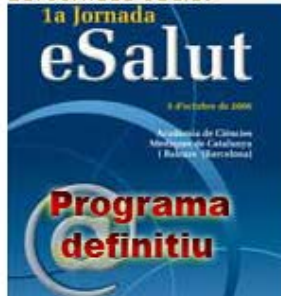
Augmentar la seguretat en
l'ús dels medicaments

- Drogodependències
- Nit Segura
- Farmàcia**
- Publicitat de productes sanitaris
- Formació i jornades
- Grups de treball
- Infeccions de transmissió sexual (ITS)
- Professionals de la salut
- Ordenació professional
- Salut alimentària
- Salut ambiental
- Salut en xifres
- Salut i immigració
- Salut laboral
- Salut maternoinfantil
- Sida/VIH
- Tabaquisme
- Tuberculosi
- Vacunes
- Vigilància epidemiològica

Destaquem

1a. Jornada eSalut

Barcelona 5 d'octubre

Actualitat

Salut posa en marxa noves intervencions per promoure l'alimentació saludable i la pràctica de l'activitat física a Catalunya

Visita a la nova seu de l'Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (ICAM)

Roda de premsa: lactància materna

27/09/2006 22:23

de l'Agència de

res alleten el seu fill

Estudi sobre la situació de l'atenció a la salut sexual i reproductiva 2005

www.gencat.net/salut

Informació de la nova llei del tabac

Salut i vacances

Presentació del nou model de control als establiments alimentaris

La consellera de Salut clou la Jornada del Pla director sociosanitari

El Departament de Salut i la Creu Roja a Catalunya signen un acord per a la realització d'actuacions de caràcter sanitari i humanitari

21 de setembre, Dia Mundial de l'Alzheimer

Destaquem

Publicitat de productes sanitaris

Formació continuada

La farmaciola

Concòrdia Farmacèutica

Accès al museu virtual de la Fundació

Guia per a la publicitat de medicaments

↓ **Centres, serveis i establiments farmacèutics**

> Recursos farmacèutics

↓ Legislació

> Informació pública sobre l'expedient d'autorització per a l'establiment d'una farmaciola al municipi de Piera

↳ La Farmàcia a IICS

Medicaments

↳ Protocol per al control de tractament anticoagulant oral

↳ Guies de pràctica clínica (ICS)

> Recull d'informació sobre l'ús terapèutic del cannabis

↳ Conclusions del grup de treball per a l'estudi de la utilització de plasma ric en plaquetes

> Butlletí d'Informació Terapèutica

Error de medicació

> Programa per a la prevenció dels errors de medicació a Catalunya

> Butlletí de prevenció d'errors de medicació

↓ Notes informatives sobre errors de medicació

Formulació magistral

↓ Introducció a la guia sobre l'elaboració i el control de fórmules magistrals

↓ Farmàcies autoritzades per a l'elaboració i control per tercers

Estudis post-autorització amb medicaments

> Requisits per a la realització d'estudis postautorització de medicaments en els centres sanitaris de la xarxa sanitària d'utilització pública de Catalunya

↳ Estudis post-autorització a Catalunya

Programa per a la prevenció dels errors de medicació a Catalunya

Introducció

Els medicaments són un dels principals recursos terapèutics en el procés assistencial, com a mecanisme per assolir un objectiu de salut. S'utilitzen en tots els nivells de l'atenció sanitària i tenen una gran significació social, per l'aportació que fan en la millora de la qualitat de vida dels ciutadans.

En els darrers anys, s'han produït avenços molt importants en la terapèutica. Tanmateix, el procés d'utilització de medicaments és complex, ja que hi intervenen diversos agents (prescripció, dispensació, administració). Hi ha ocasions en què la teràpia farmacològica falla i no s'assoleix l'objectiu de salut per diverses raons, entre les quals es troben els errors de medicació que, en la major part dels casos, podrien ser evitables.

La importància dels errors de medicació, les seves greus conseqüències clíniques per al pacient i els elevats costos que generen són aspectes que han quedat demostrats a través de nombrosos estudis, la major part d'ells realitzats als Estats Units de Nordamèrica.

L'any 1999, l'Institut Americà de Medicina (IOM) publicà l'informe "L'error és humà: construint un sistema sanitari segur". La seva publicació va fixar l'atenció de tota la societat americana en aquest greu problema.

Un error de medicació és qualsevol incident prevenible, que pot causar dany al pacient o donar lloc a una utilització inapropiada del medicament, quan es troba sota control del personal sanitari o del mateix pacient (definició del National Coordinating for Medication Error Reporting and Prevention).

Cal remarcar que els errors de medicació no estan relacionats amb la mala praxi dels professionals que hi intervenen.

El caràcter prevenible dels errors de medicació fa que a les institucions sanitàries es faci imprescindible la implantació d'estratègies adreçades a la seva prevenció. Malgrat això, el procés d'utilització de medicaments és un procés complex i les estratègies dirigides a fer un ús del medicament més segur necessiten un abordatge multidisciplinari, que impliqui tots els professionals sanitaris, les autoritats sanitàries, la indústria farmacèutica i també els pacients.

Per què es produeixen els errors de medicació?

Els errors de medicació es poden produir en qualsevol punt de la cadena de prescripció, dispensació i administració.

Línies d'actuació

- Sistema de notificació
- Consell Assessor
 - Anàlisi i propostes d'actuació
- Adopció de mesures
 - AEMPS, fabricants, etc.
- Difusió d'informació
 - Butlletí
 - Recomanacions

Notificació

- Conveni DS-SCFC
 - Plataforma existent
 - Implantar y difondre el sistema
 - Professionals sanitaris
- Voluntària i anònima
 - On-line
 - www.errorsmedicacio.org
- Explotació estadística individual
- Atenció primària i hospitalària

Programa de Prevenció d'Errors de Medicació

Presentació

Conveni

Butlletí

Formulari

Notificació
on-line

estadístiques

Errors per
a aprendre

Errors amb
imatges

Centres
notificadors

Notificació d'Errors de Medicació Societat Catalana de Farmàcia Clínica

*els camps o apartats marcats amb * son de introducció obligatòria*

Descripció de l'error*

Expliqui amb tot detall l'error: el fàrmac, tipus de pacient(no indiqui el seu nom), personal implicat, condicions de treball, etc.

Gravetat*

Error potencial:

- A: Circumstància amb capacitat de causar error

Error produït:

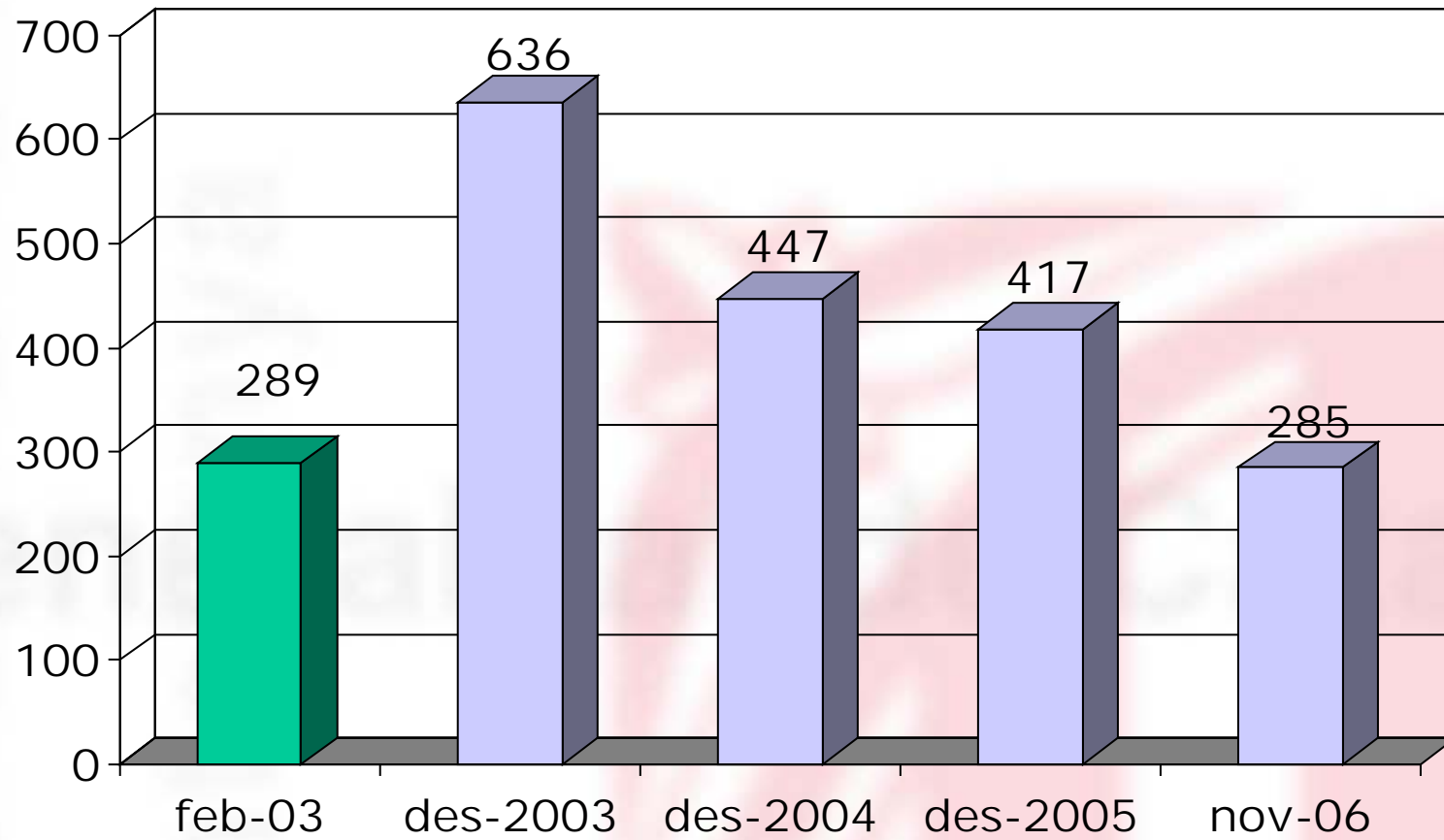
- B: L'error s'ha produït, però s'ha detectat abans d'arribar al pacient
- C: L'error no ha produït lesió
- D: El pacient requerí observació, però no s'ha produït lesió
- E: Ha precisat tractament i/o ha causat lesió temporal
- F: Ha precisat o allargat l'hospitalització i provocat una lesió temporal
- G: Ha produït una lesió permanent
- H: Ha produït una situació propera a la mort
- I: Ha produït o contribuït a la mort del pacient

Lloc*

- Hospital
- Farmàcia Planta hospitalització
- Quiròfan Urgències
- Sala de parts Medicina Intensiva
- Consultes
- Centre d'assistència primària
- Oficina de Farmàcia
- Domicili del pacient
- Residència geriàtrica
- Altres:

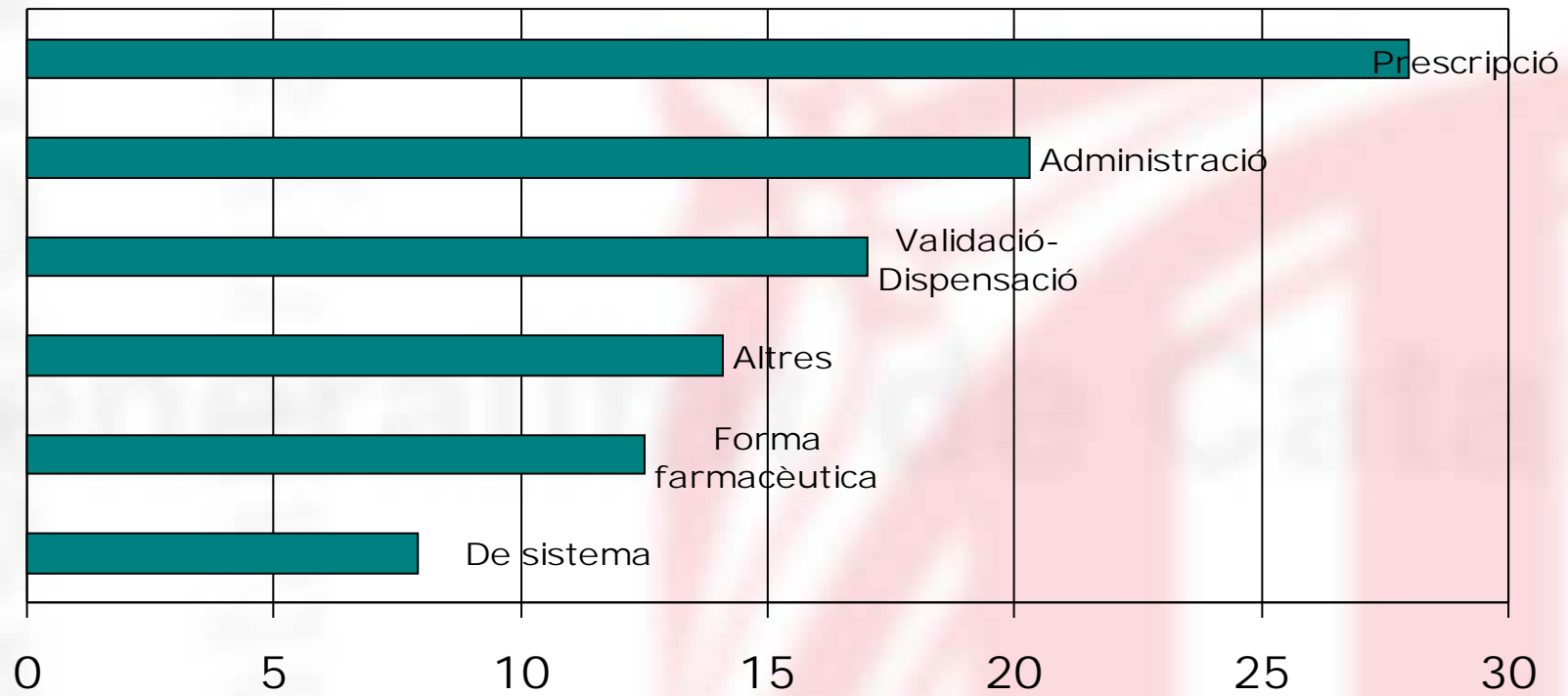
Medicament Implicat

Notificaciones (2008)

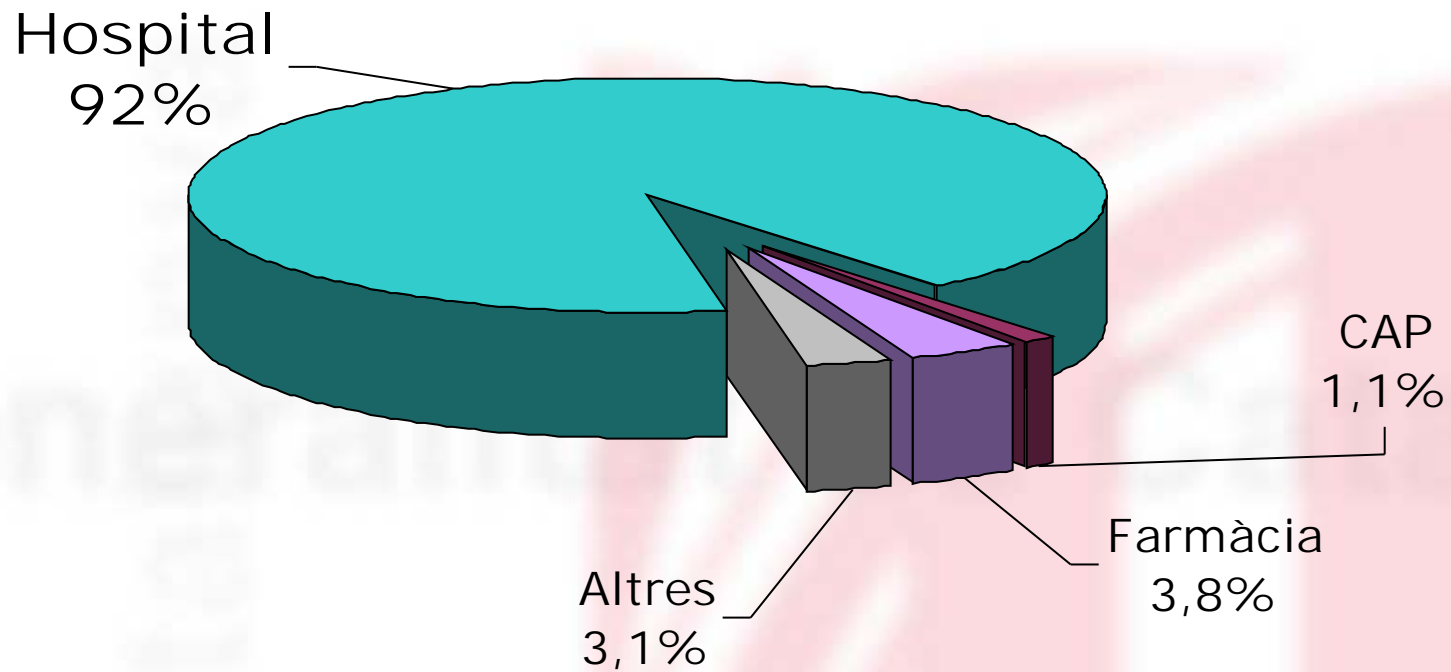
Notificacions

Causes

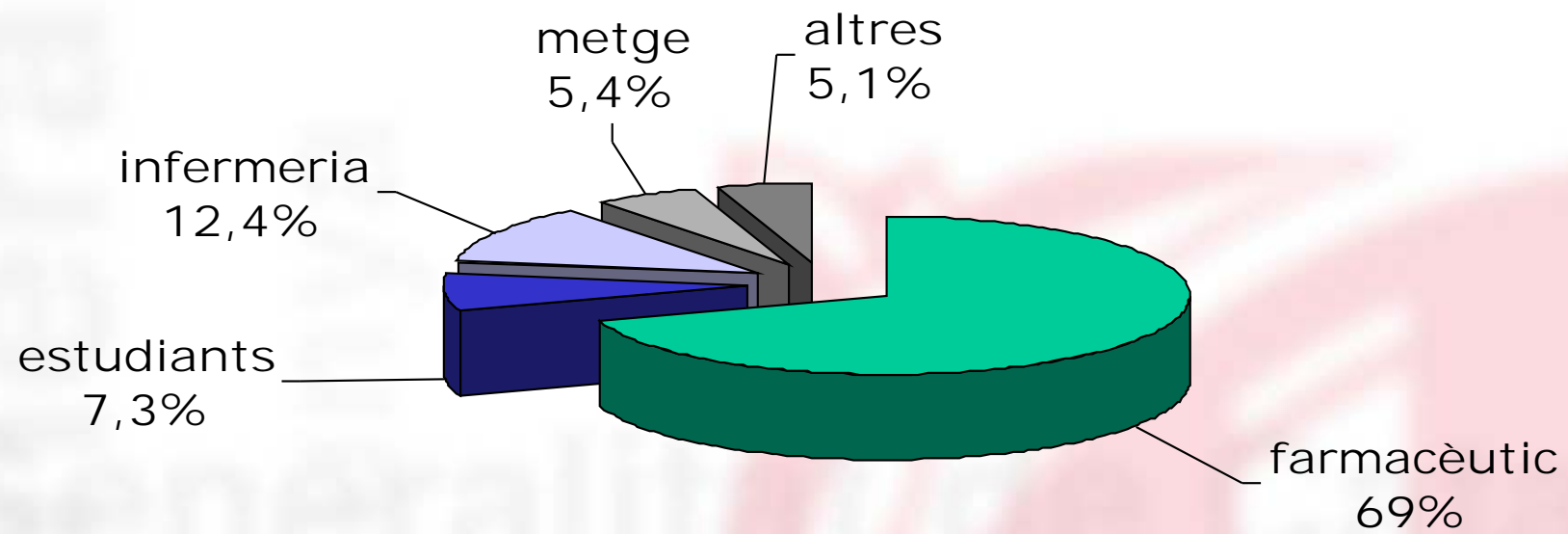

Notificaciones

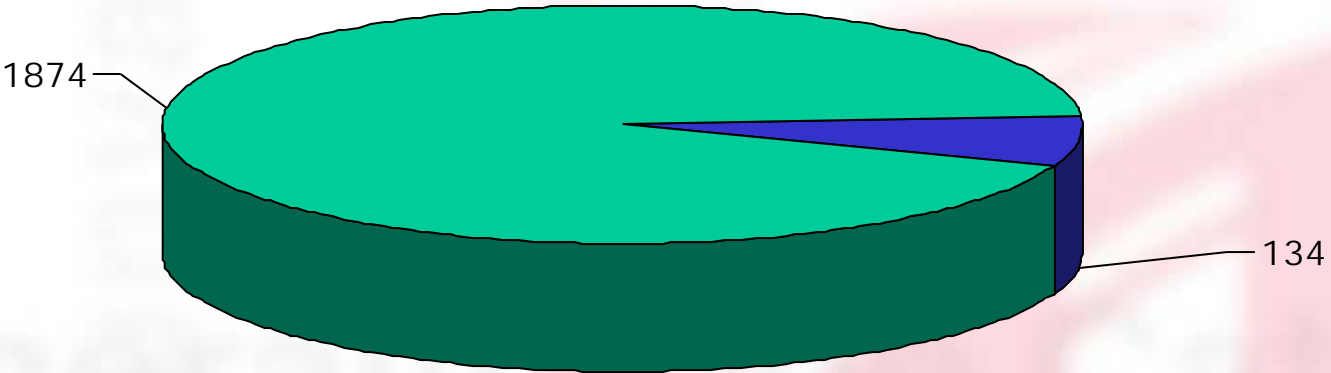
Origen

Notificadors

Gravetat

■ Sense lesió ■ Amb lesió

Consell Assessor

- Pluridisciplinar
 - Institucions
 - Organitzacions professionals
 - Societats científiques
 - Professionals sanitaris
 - medicina
 - farmàcia
 - infermeria

Consell Assessor

- Departament de Salut
- Servei Català de la Salut
- Institut Català de la Salut
- Universitat de Barcelona. Facultat de Farmàcia
- Consell Col·legis de Metges
- Consell Col·legis de Farmacèutics
- Consell Col·legis Diplomats en Infermeria
- Societat Catalana Farmàcia Clínica
- Societat Catalana Medicina Familiar i Comunitària
- Sociedad Española Farmacéuticos Atención Primaria
- Sociedad Española Farmacia Hospitalaria
- Fundación Avedis Donabedian
- Fundación Pharmaceutical Care
- Farmaindustria

Mesures

- Característiques
 - No punitives
 - Sobre les causes
 - Sobre el sistema
- Protocols d'actuació
- Comunicació
 - Ministeri Sanitat i Consum
 - Indústria
 - Centres i professionals

Difusió d'informació

Butlletí

Tríptic

Nota informativa

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Direcció General
de Recursos Sanitaris

COMUNICACIÓ SOBRE RISCOS DE MEDICAMENTS A PROFESSIONALS SANITARIS

8 de novembre de 2004

NOTA INFORMATIVA

Possible confusió produïda en el canvi d'una insulina ràpida humana (ACTRAPID NOVOLET®, ACTRAPID INNOLET®, ACTRAPID vial®) per un anàleg d'insulina ràpida (NOVORAPID FLEXPEN®)

El Departament de Salut, a través del seu Programa de prevenció dels errors de medicació, ha tingut coneixement que entre la població amb diabetis mellitus s'han produït diversos casos d'errors de medicació motivats pel canvi d'una insulina ràpida humana a un anàleg d'insulina ràpida, amb conseqüències importants i lesives per als pacients. Consultats el Consell Assessor sobre la prevenció d'Errors de Medicació i el Consell Assessor sobre la diabetis, posem en el vostre coneixement el següent:

Recomanacions

Butlletí informatiu

www.gencat.net/salut
Departament/Publicacions

1. Part teòrica
2. Exemples notificats
3. Mesures preventives
4. Anàlisi estadística del darrer trimestre
5. Bibliografia d'interès comentada

Butlletí informatiu

TEMES TRACTATS

- Mètodes de detecció
- Errors relacionats amb la FF
- Anticoagulants orals
- Prescripció electrònica
- Dispensació en AP
- Reenvasat
- Insulines i els seus anàlegs
- Sistemes electrònics d'infusió

Butlletins de prevenció d'errors de medicació

Any 2006

Vol.4, núm.1: Sistemes electrònics d'infusió i errors de medicació

Any 2005

Vol. 3, núm. 1: Reenvasat de formes farmacèutiques orals sòlides i seguretat del pacient

Vol. 3, núm. 1: Dades estadístiques del programa de prevenció d'errors de medicació

Vol. 3, núm. 2: Introducció: Insulines i els seus anàlegs

Vol. 3, núm. 2: Errors de medicació relacionats amb el tractament amb insulina

Vol. 3, núm. 2: Notificacions al Programa de prevenció d'errors relacionats amb insulines

Vol. 3, núm. 3: Resultats del programa de prevenció d'errors de medicació de Catalunya durant l'any 2005

Any 2004

Vol.2, núm. 1: Prescripció electrònica i errors de medicació

Vol.2, núm. 1: Exemples d'errors notificats relacionats amb la prescripció

Vol.1, núm. 1: Guia de prescripció de medicaments de prescripció habitual

The image shows a medication management grid on the left and an informational poster on the right. The grid has columns for 'Medicament', 'Hora i data', 'Dia', 'Hora', and 'Estat' (with sub-columns for 'Prendre', 'No prendre', and 'Dintre/abandonat'). The poster features the text 'Si ha de prendre medicaments, faci-ho correctament' and 'Informi's sempre abans de prendre un medicament!!!'. It includes the logo of the Generalitat de Catalunya Departament de Salut and the website <http://www.erroresmedicacio.org>. The poster also mentions 'PROGRAMA DE PREVENCIÓ D'ERRORS DE MEDICACIÓ'.

Tríptic

- Adreçat als pacients
- Objectiu: difondre estratègies útils de prevenció
- Internet
- Paper

Per evitar errors de medicació cal conèixer els medicaments que estigui prenent

Un error de medicació és "qualsevol incident prevenible que pot ocasionar danys al pacient, a causa d'una utilització inapropiada dels medicaments". No tots els medicaments van bé per a tothom ni tots s'han de prendre de la mateixa manera.

Què pot fer per evitar de cometre errors de medicació?

QUAN PRENGUI UN MEDICAMENT:

- Faci **una llista** de tots els medicaments. Anoti:
- nom del medicament,
 - dosi o quantitat,
 - dia que va començar a prendre el medicament,
 - quan i com se l'ha de prendre i
 - durant quant de temps,
 - recomanacions que li hagi donat el personal sanitari,
 - si és al·lèrgic a cap medicament o aliment,
 - no oblidí apuntar-hi també els preparats dietètics, vitamines, calci i plantes medicinals que estigui prenent.

Tingui sempre aquesta llista actualitzada.

QUAN VAGI AL METGE, A LA FARMÀCIA, A L'INFERMER, AL DENTISTA, A QUALSEVOL ESPECIALISTA, O A L'HOSPITAL:

- Porti i mostri la llista dels medicaments que està prenent.
- Anoti la nova medicació i actualitzi la seva llista després de la visita.
- Pregunti sempre com cal prendre els medicaments que li hagin receptat.
- Si no recorda com ha d'utilitzar el medicament, NO DUBTI. PREGUNTAR-HO AL PERSONAL SANITARI.

Recomanacions generals

Mantingui els medicaments:

- En els empaquetaments originals i amb el seu prospecte.
- Separats per a cada persona.
- En un lloc fresc i sec, fora de la llum i quan calgui a la nevera.
- Fora de l'abast dels nens.
- Reveti la data de caducitat dels seus medicaments.
- No guardi mai els col·lisos un cop finalitzat el tractament.
- No acumuli els medicaments a la farmàcia de casa i retorni a la farmàcia els que no utilitzi.

Recomanacions d'ús:

- Llegi el prospecte i segueixi les instruccions.
- Si oblidà prendre un dosi, NO dubti la presa següent.
- Respecti l'hora prescrita i la dosi de tractament.
- Quan calgui, prengui els medicaments amb líquid subcivert.
- Si pren formes líquides, utilitzi la mesura o dosificador de líquids.
- Pregunti al metge, al farmacèutic, a l'infermer:
- Si ha de prendre el medicament amb aliments o fora dels àpats.
- Si pot patir, masticar o triturar el medicament, quan no se'l pugui empaquetar.

Recomanacions

per a la prevenció dels errors de medicació en el sistema sanitari català

- Procés de prescripció
- Durant la dispensació
- Durant l'administració
- En el procés de fabricació
- Contribució del pacient a evitar-los

L'ERROR ÉS HUMÀ

**ERRORS DE MEDICACIÓ
NOTIFICAR
PER PREVENIR**

www.errorsmedicacio.org

**Generalitat de Catalunya
Departament
de Salut**

